

:- MAANDBLAD -:

:- UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG. :-

Druk: N. V. »STOOMDRUKKERIJ FLORALIA», Assen.

Algemeene Wintervergadering

te Maastricht in het Museum van Natuurlijke Historie, Looiersgracht, op 29 Dec. 1913.

AGENDA:

1. Opening der vergadering door den voorzitter 11¼ uur.
2. Voorlezing der notulen van de zomervergadering.
3. Mededeelingen van het bestuur.
4. Vaststelling van de zomervergadering 1914.
5. Rondvraag.
6. Bezichtiging der in 't Museum aanwezige verzamelingen.

Pauze tot 2½ uur.

7. Voordracht van den heer dr. ing. P. Wintgens, m. i. ingenieur bij de Staatsmijnen te Heerlen, over: „Het ontstaan der steenkolenlagen”.

Introductie van belanghebbenden door de leden vrij.

Het Bestuur:

JOS. CREMERS, Voorzitter.
J. B. GILJAM, Secretaris.

Aan onze leden.

Met nadruk wijzen we op de boven aangekondigde wintervergadering.

Trouwe opkomst op die vergadering is zeer gewenscht.

Immers, 't is niet voldoende lid eener vereeniging te zijn.

Men moet — wil de vereeniging kunnen bloeien — ook 'n werkzaam aandeel nemen in alles wat van den kant der vereeniging uitgaat.

Welnu, een der belangrijkste zaken door ons Genootschap tot stand gebracht, is zonder twijfel: *het Museum van Natuurlijke Historie*.

Dank de krachtdadige hulp van Maastricht kon dat Museum worden opgericht.

Nog maar weinige leden waren tot nu toe in de gelegenheid, om met eigen oogen te aan-

schouwen, hoeveel Maastricht voor 't Nat. Hist. Genootschap in Limburg heeft gedaan, door ons 't gebouw der Grauwe Zusters op de Looiersgracht af te staan.

Mogen daarom, zooveel mogelijk, allen op 29 December a.s. gaan kijken, wat we aan Maastricht verplicht zijn!

Zij zullen dan tevens zien, dat allerbelangrijkste verzamelingen aan 't Genootschap in bruikleen afgestaan, reeds nù een bezoek aan 't museum overwaard maken.

Daar hebt ge de mooie collectie *vogels* van den heer *H. de Wever*.

Wij zijn er zeker van, dat ge in de verste verte niet vermoedt, wat al prachtexemplaren zich daarin bevinden en hoe we den heer de Wever dankbaar moeten zijn, omdat hij zijne verzameling ten dienste van 't Genootschap wilde stellen.

Daar hebt ge de vele natuurhistorische voorwerpen van allerlei aard, welwillend afgestaan door de „*Société des Amis des Sciences, Lettres et Arts*”.

Och, ge moet ze zien, om 'n idee te krijgen van heur rijke verscheidenheid en groote waarde!

Daar hebt ge de beroemde *Chelonia Hoffmanni*, de reuzenschildpad, wier bezit terecht den najver opwekt van zoo menig museum in binnen- en buitenland.

Tot voor enkele dagen bewaard in de Hoogere Burgerschool der stad, werd ze thans overgebracht naar de Looiersgracht, en — alweer door Maastricht — aan ons in bruikleen afgestaan.

Daar hebt ge zoo'n zelfde beestje, nog zittend in 't mergeblok, waardoor 't — wie weet hoevele eeuwen lang — omgeven is geweest, diep in den St. Pietersberg.

De WelEd. Heer *Crets—Straatmans* zorgde, dat deze palaeontologische schat bewaard bleef voor ons museum!

Daar hebt ge een gedeelte der wondermooi opgezette vogels van Professor Nillesen te Rolduc.

't Zou bepaald van den kant der leden van 't Natuurhistorisch Genootschap 'n onverantwoordelijke daad moeten heeten, als zij niet door belangstelling te toonen in deze verzameling bewezen, dat ze de belangstelling van den heer Nillesen in onze vereeniging weten op prijs te stellen.

Daar hebt ge groote bezienswaardigheden op *Geologisch* gebied, bijeengebracht door den kun-

digen Districts-geoloog van Zuid-Limburg, Dr. W. C. Klein te Heerlen.

Daar hebt ge de *Herbaria* van *Dumoulin* en *Bosquet*, twee Maastrichtenaren, die den naam van ons lief Limburg op wetenschappelijk gebied hoog hebben weten te houden.

Daar hebt ge honderden *vlinders* in Limburg gevangen.

Daar hebt ge doch waarom méér opgenoemd! Ons dunkt, dat 't voorafgaande meer dan genoeg moet zijn, om u te overtuigen, dat ge geen spijt zult hebben, wanneer ge de wintervergadering bijwoont, temeer niet, omdat ook de naam van den spreker op die vergadering, den heer P. Wintgens, 'n waarborg is, dat de bezoekers zullen genieten en zullen leeren!

JOS. CREMERS.

De nieuwe Vogelwet.

Verschillende leden van 't Genootschap meenden, dat 't goed zou zijn „de nieuwe Vogelwet”. af te drukken in ons Maandblad.

Graag willen we aan hun wensch voldoen.

Bij Koninklijk Besluit is bepaald, dat „de nieuwe Vogelwet” den 1en Januari 1914 in werking zal treden.

Laten we daarom den *hoofdinhoud* van de wet hier laten volgen!

Wie omtrent deze wet nadere gegevens verlangt, kan die gegevens vragen bij 't Bestuur van ons Genootschap.

Art. 1.

Door beschermde vogels worden verstaan alle vogels, welke behooren tot een der in Europa in het wild levende soorten van vogels met uitzondering van

- a. het Pluimvee;
- b. de bij artikel 17 der jachtwet als wild aangewezen vogels;
- e. de bij algemeenen maatregel van bestuur als schadelijk voor den land-, tuin- of boschbouw, of voor de visscherij aangewezen vogels.

De sub c bedoelde vogels zijn de volgende:

- de Schollevaar — *Phalacrocorax carbo* (L.);
- de Blauwe Reiger — *Ardea cinerea* (L.);
- de Sperwer — *Accipiter nisus* (L.);
- het Smelleken — *Falco merillus* (Gerini);
- de Woudduif — *Columba palumbus* (L.);
- de Kraai — *Corvus corone* (L.);
- de Ekster — *Pica pica* (L.);
- de Vlaamsche gaai — *Garrulus glandarius* (L.);
- de Huismus — *Passer domestica* (L.);
- de Ringmus — *Passer montana* (L.).

Art. 2.

Het is verboden beschermde vogels te vangen, te dooden, ten verkoop voorhanden te hebben, te koop aan te bieden, te verkoopen, af te leveren of te vervoeren.

Art. 3.

Het is verboden eieren van beschermde vogels te rapen, uit te halen, ten verkoop voorhanden te hebben, te koop aan te bieden, te verkoopen, af te leveren of te vervoeren.

Art. 4 staat echter het rapen van kievitseieren toe van 1 Febr. tot en met 28 April, en het verkoopen enz. en vervoeren tot en met 30

April, of, indien die datum op een Zondag valt, tot en met 1 Mei;

terwijl volgens art. 5 vergunning kan worden verleend tot het rapen van eieren van meeuwvogels, gedurende het tijdperk van 15 April tot en met 15 Juni, en het verkoopen enz. en vervoeren tot en met 21 Juni. Deze vergunning wordt verleend door den Commissaris der Koningin in de provincie, waar de af te zoeken gronden liggen.

Art. 7.

Het is verboden nesten van beschermde vogels opzettelijk te verstoren, ten verkoop voorhanden te hebben enz., als in art. 3.

Art. 8.

Het in het vorige artikel bepaalde is, voor zoover het opzettelijk verstoren van in of tegen gebouwen of in binnenplaatsen zich bevindende nesten van beschermde vogels betreft, niet van toepassing op de gebruikers van die gebouwen en hunne lasthebbers.

Art. 9.

Op verzoek van de eigenaren of gebruikers van gronden of wateren, waar beschermde vogels, of vogels, als bedoeld in art. 1c, schade toebrengen of overlast veroorzaken of zulks dreigen te doen, wordt aan de eigenaren of gebruikers of aan hunne lasthebbers vergunning verleend deze vogels te dooden of te vangen en daarna te vervoeren.

In die gevallen kan tevens vergunning worden verleend, om de nesten dezer vogels te verstoren.

(Bedoelde vergunning wordt verstrekt door den Burgemeester.)

Voor gronden, in gebruik bij het Rijk, eene provincie of een gemeente, kunnen dergelijke vergunningen verleend worden, respectievelijk door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, den Commissaris der Koningin en den Burgemeester; terwijl ook voor wetenschappelijke doeleinden of in 't belang van den vogelstand door den Minister vergunning kan worden verleend om beschermde vogels te vangen of te dooden, eieren te rapen, nesten te verstoren en een en ander te vervoeren.

Art. 19.

Vergunning kan worden verleend, om bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen beschermde vogels voor de kooi of voor de jacht te vangen enz., of in het veld, buiten openbare wegen en voetpaden te vervoeren.

Zoodanige vergunning geldt niet voor het ten verkoop voorhanden hebben, te koop aanbieden, verkoopen of afleveren van verminkte vogels.

De in art. 19 bedoelde vogels zijn:

Falconidae.

- de Havik — *Astur palumbarius* (L.);
- de Giervalk — *Hierofalco gyrfalco* (L.);
- de witte Giervalk — *Hierofalco gyrfalco islandus* (Brünnich);
- de Slechtvalk — *Falco peregrinus* (L.);
- de Boomvalk — *Falco subbuteo* (L.)

Columbidae.

- de Tortel — *Turtus turtur* (L.).

Turdidae.

- de zwarte Lijster — *Turdus merula* (L.);

- de Belflijster — *Turdus torquatus* (L.);
de Kramsvogel — *Turdus pilaris* (L.);
de groote Lijster — *Turdus viscivorus* (L.);
de Zanglijster — *Turdus musicus* (L.);
de Koperwiek — *Turdus iliacus* (L.);
de Naumann's Lijster — *Turdus Naumanni* (Temm.);
de vale Lijster — *Turdus obscurus* (Gml.);
de bruine Lijster — *Turdus dubius* (Bechst.);
de Siberische Lijster — *Turdus Sibiricus* (Pall.)

Alaudidae:

- de Leeuwerik — *Alauda arvensis* (L.);
de Boomleeuwerik — *Lullula arborea* (L.);
de Kuifleeuwerik — *Galerida cristata* (L.);
de Bergleeuwerik — *Eremophila alpestris flava* (Gml.),

Ampelidae.

- de Pestvogel — *Ampelus garrulus* (L.).

Laniidae.

- de Klapekster — *Lanius excubitor* (L.).

Corvidae.

- de Raaf — *Corvus corax* (L.);
de Kauw — *Coloeus monedula* (L.);
de Europ. Notenkraker — *Nucifraga caryocatactes* (L.);
de Siberische Notenkraker — *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos* (Brehm).

Oriolidae.

- de Wielewaal — *Oriolus oriolus* (L.)

Sturnidae.

- de Spreeuw — *Sturnus vulgaris* (L.)
de Roséspreeuw — *Pastor roseus* (L.).

Fringillidae.

- de Vink — *Fringilla coelebs* (L.);
de Keep — *Fringilla montifringilla* (L.);
de Kneu — *Cannabina cannabina* (L.);
het Fratertje — *Aegiothus flavivestris* (L.);
het Barmsijsje — *Aegiothus linaria* (L.);
het kleine Barmsijsje — *Aegiothus linaria cabaret* (P. L. S. Müller);
de Putter — *Carduelis carduelis* (L.);
het Sijsje — *Chrysomitris spinus* (L.);
de Rotsmusch — *Petronia petronia* (L.);
de Europ. Kanarie — *Serinus serinus* (L.);
de Kruisbek — *Loxia curvirostra* (L.);
de groote Kruisbek — *Loxia pytiopsittacus* (Brkh.);
de witband Kruisbek — *Loxia bitasciata* (Brehm.);
de Haakbek — *Pinicola enucleator* (L.);
de Roodmusch — *Carpodacus erythrina* (Poll.);
de groote Goudvink (*Pyrrhula pyrrhula* (L.);
de Goudvink (*Pyrrhula pyrrhula europaea* (Vieillot);
de Groenling (*Chloris chloris* (L.);
de Appelvink — *Coccothraustes coccothraustes* (L.);
de Geelgors (*Emberiza citrinella* (L.);
de Witkopgors — *Emberiza leucocephalos* (Gmel.);
de Cirlgors (*Emberiza cirrus* (L.);
de grijze Gors — *Emberiza cia* (L.);
de Ortolaan (*Emberiza hortulana* (L.);
de Boschgors — *Emberiza rustica* (Pallas);
de Wilgengors — *Emberiza aureola* (Pallas);
de Dwerggors — *Emberiza pusilla* (Pallas);
de Rietgors — *Emberiza schoeniclus* (L.);

- de grauwe Gors — *Emberiza calandra* (L.);
de Sneeuwgorz — *Plectrophenax nivalis* (L.);
de IJsgors — *Calcarius lapponica* (L.)

Die vergunningen kunnen worden aangevraagd bij en verleend door den Commissaris in de provincie, waar de aanvrager woonachtig is en zijn voor het geheele Rijk gedurende een geheel jaar geldig; en wie zulk eene vergunning heeft verkregen, kan ook ten behoeve van een tot zijn gezin behoorend persoon vergunning verkrijgen om die vogels te koop aan te bieden, te verkoopen en af te leveren.

De prijs van zulk eene vergunning is bepaald op tien gulden, plus het zegelrecht, (f 0.75.)

Het is verboden de in art. 19 bedoelde vogels te vangen enz.

a. op Zondagen; b. vóór zonsopgang en na zonsondergang; c. wanneer de grond met sneeuw bedekt is.

Van bedoelde vergunningen mag geen gebruik gemaakt worden op gronden of wateren van derden, noch mogen op die gronden kievitseieren geraapt worden anders dan in gezelschap van den eigenaar of rechthebbende of met diens schriftelijke toestemming.

Het vangen en in het veld buiten openbare wegen en voetpaden veroveren van de in art. 19 bedoelde vogels is geoorloofd van 15 September tot en met den laatsten Februari.

Wat de middelen aangaat om de in art. 1 sub c. en de in art. 19 genoemde vogels te vangen en te dooden, is het volgende bepaald:

Het is verboden vogels te vangen of te dooden door middel van: kunstlicht; lijn; strikken; beugels; vallen; klemmen; kanongeweren; slagkooien; slagnetten; vang- of treknetten, waarvan de vleugels eene lengte hebben van meer dan tien Meter, gemeten van stijggaren tot stijggaren, zooals het is bevestigd aan de bovenlijn, en eene breedte van meer dan twee Meter, gemeten volgens de lengte der staven en waarvan de mazen een lengte en een breedte hebben van minder dan drie centimeter; giftige of verdoovende middelen; lokvogels die geblind of verminkt zijn.

Hij, aan wien een vergunning is verleend, om vogels te vangen voor de kooi, mag gebruik maken van netten, waarvan de mazen eene lengte hebben van ten minste twee centim.

In de genoemde vergunningen kan bepaald worden van welke, één of meer, dezer middelen gebruik zal worden gemaakt, echter met uitzondering van kunstlicht; terwijl door den Minister wordt bepaald, dat, indien vogels, behoorende tot bepaald aangewezen soorten, schade toebrengen of overlast veroorzaken of zulks dreigen te doen, de vergunning, bedoeld in art. 9, zal zijn beperkt tot het dooden met vuurwapenen.

Het is aan ieder, die niet in het bezit is van zulk een vergunning verboden, zich in het veld buiten openbare wegen en voetpaden te bevinden met de hiervoor genoemde vangmiddelen, uitgezonderd lijn en giftige of verdoovende middelen.

Volgens het eerste lid van art. 49 blijft: „gedurende vijf jaren na het in werking treden van het eerste lid van art. 2 dezer wet, in gemeenten en gedurende den tijd, bij algemeenen maatregel

van bestuur aan te wijzen, het vangen van lijsters door strikken — niet lager gesteld dan één meter boven den grond — en het daarna dooden dier vogels geoorloofd, doch op gronden van derden, niet dan in gezelschap van den eigenaar of rechthebbende, of met diens schriftelijke toestemming”

Staatscourant no. 256 bevat het Koninklijk besluit, waarin de namen der gemeenten en de tijden genoemd zijn, namelijk de gemeenten: Dieden, Doornspijk, Ermelo, Harderwijk, Texel, Wieringen, Utrecht, Amersfoort, Rhenen, Gaasterland, Hemelum, Oldephaart en Noordwolde, Haskerland, Utingeradeel, Workum, Leek, Marum, Haren, Vlagtwedde, Onstwedde, Norg, Odoorn, Oosterhesselen, Houthem, Limbricht, Noorbeek.

Het vangen en dooden van lijsters is geoorloofd: in het 1e jaar van 1 October tot 31 December; in het 2e jaar van 1 October tot 15 December; in het 3e jaar van 1 October tot 30 November; in het 4e jaar van 15 October tot 30 November en in het 5e jaar van 15 October tot 15 Nov.

Eenige merkwaardige vondsten van inheemsche phanerogamen in 1913.

Dat er voor Floristen in Limburg nog wel iets te vinden valt, bewijzen de verschillende „verrassingen”, waarmêe ik en andere liefhebbers, op onze excursie's werden verblijd.

We laten ze hier volgen, om de botanisten, die durven beweren, dat in 1913 de Limburgsche flora weinig belangrijk nieuws heeft opgeleverd, te overtuigen, dat ze of wel op hun tochten niet goed uit de oogen zagen, of wellicht minder geluk hadden dan wij.

Lycopodium complanatum L., b. *Ghamaecyparissus* A. Br., die tot nu toe in Zuid-Limburg nog niet werd waargenomen is, den 10 September, door onzen Voorzitter, in groote hoeveelheid gevonden in de heide tusschen *Brunssum-Waubach*.

Asplenium adianthum nigrum L., door den heer Beckers, onderwijzer te Sittard, gevonden in een drinkwaterput te *Jabeek*. Een onzer zeldzaamste indigenen!!

Muscari comosum L., door den heer H. Baggen, Hoofd der school te Wijnandsrade, gevonden in 'n korenland, tusschen *Nuth en Wijnandsrade*.

Rumex scutatus L., troffen we aan in de muren langs de Maas. bij 't Nederlandsch douanenkantoor (retraitehuis) te *Eijsden* L. 't Was de vorm: *hastifolius* Koch. De plant staat er in groote hoeveelheid.

Anemone Pulsatilla L., werd door den heer I. Kaufmann, leeraar aan de Bissch. Kweekschool te Echt, voor Limburg ontdekt, den 24 April '13, tusschen *Montfort—Echterbosch*. (Zie Maandblad no. 5, Mei '13).

Ranunculus polyanthemos L., zagen we in verscheidene bosschen op de krijtheuvels en bij 't *Teutelbosch te Kerkrade*.

Althaea officinalis L., stond te *Eijsden* langs de Breusterstraat, nabij 't Postkantoor, en werd van hier uit overgeplant, door den E. H. J. Cre-

mers, in den tuin der Kapelanie. Of de plant daar nog aanwezig zal zal??...

Verder vond 'k ze te *Epen*, langs de Selzerbeek. Waarschijnlijk waren beide exemplaren aangevoerd.

Polygala comosa Schk., beschouwen we, nu we haar dit jaar zooveel vonden op de kalkheuvels, niet meer als zeldzaam in Zuid-Limburg.

De schutbladen steken echter allemaal, vóór den bloei, boven de bloem uit. Gedurende den bloei zijn ze niet meer te zien. De bloemen zijn steeds kleiner dan bij *P. Vulgaris*.

Rosa arvensis Huds., komt veel voor in de bosschen op kalkgronden. We vonden haar o.a. te *Wijlré en Voerendaal*.

Melampyrum arvense L., kwam voor op akkers bij den Putberg te *Voerendaal*.

Mentha Pulegium L. troffen we aan in oude kiezelgroeven tusschen 't station *Gronsveld* en de Maas.

Teucrium Botrijs L. staat bij *Vaals* op de Kalkheuvels.

Utricularia intermedia Hayne, vonden we, alhoewel zeldzaam, in slooten in 't *Leiffender veen (Schinveld)*.

Campanula glomerata L., werd door den heer O. Ackens te *Vaals* gevonden op den *Schneeberg* aldaar.

't „Kluwenklokje” is zonder twijfel een onzer mooiste en meest zeldzame indigenen.

Specularia hybrida D. C. fil. troffen we aan op akkers, nabij den *Schelsberg te Voerendaal*.

Doronicum Pardalianches L. is met *Cirsium oleraceum* Scop. gevonden bij *Put, Voerendaal*, door den heer Dormans, hoofdonderwijzer te Heerlen.

Centaurea nigra L. vonden we op den *St. Pietersberg*, nabij *Canne*.

Hieracium boreale Fr. troffen we aan in de buurt van *Epen*.

Moge deze lijst van „merkwaardige vondsten”, 'n volgend jaar, door nieuwe „merkwaardige vondsten” worden aangevuld.

Nuth.

A. DE WEVER.

OFFICIEEL.

Nieuwe leden:

A. H. M. Smedding, arts, *Maastricht*.

Jos. Beckers, arts, *Beek, Limburg*.

Ern. Regout, *Maastricht*.

J. Umbrove, *Maastricht*.

JAARBOEKEN.

Na inzending van postwissel zijn bij den Penningmeester, Dr. v. d. Meer te Maastricht, voor de leden van 't Genootschap verkrijgbaar:

Jaarboek 1911 aan f 0.60.

„ 1912 „ - 1.10.

Niet-leden betalen respectievelijk f 1.10 en f 1.60.